

Svenska flottan i Riga

Den korrespondent för Dagens Nyheter som följt med flottbesöket i Riga har haft mycket att berätta från färden. Först om festerna, sedan om eländet och förtrycket bakom dem. Den ryska kolonin Lettland förlorade, liksom andra av Ryssland erövrade stater, tiotusentals av sina bästa män och kvinnor vid ockupationen: de dödades, sändes till fängelse eller i landsflykt. Genom denna åderlätning, skövlingarna under kriget och den systematiska behandlingen som ryska kolonier har de forna baltiska staterna, redan förut fattiga, sjunkit ned i djup nöd. Bakgrunden, särskilt i Litauen, berördes i går i en artikel av den landsflyktige före ministern Ignas Scheynius; dagens läge framträder i vår korrespondents försiktiga, men icke desto mindre tydliga rapporter.

Gråheten, slitenheten, fattigdomen är ett huvudintryck i reseberättelsen. Lönerna är formellt inte lägre än de svenska — om man alltså jämför kronans och rubelns officiella kurs — men priserna är ofantligt mycket högre. En arbetares månadslön räcker ungefär till en enkel kostym; även smör, bröd och mjölk kostar flera gånger mer än i Sverige. En familj på tre eller fyra personer lever i regel i ett enda rum. Huset verkar nöta och förfallna; undantag är naturligtvis de byggnader som hyser förtryckarna, såsom inrikesministeriets och polisens lokaler. Superiet är stort, trots nöden, och tycks i alldeles särskild grad vara en tillfällig utväg ur förtvivlan. "Vad skall vi göra? Vi måste ha något som förgyller upp tillvaron. Ni skulle göra likadant själv."

Polisstatens förtryck och brutalitet är det andra huvudintrycket, starkt markerat inte minst därför att befolkningen var så ivrig att komma i kontakt med besökarna och få en påminnelse om ett fritt land. De svenska journalisternas göranden iaktogs så långt möjligt av polisen. Personer som talade med svenskarna blev anhållna och förhörda. Letter som följde svenskar till permittentbåten sista kvällen blev — tydligen av misstag så hastigt att svenskar kunde observera det — med grov hänsynslöshet tagna av polisen och bortförda i en lastbil. De ord som yttrades av en kvinna då vår medarbetare varnade henne för faran av ett samtal stannar i minnet: "Det

här är min sista chans att få tala med en svensk. Vad bryr jag mig om vad som händer mig, jag har ju fått tala med en man från ett fritt folk. Ni som är journalist, berätta för ert folk hur vi har det."

Förr kom svenskar, kungliga, ministrar, örlogsfartyg, för att hälsa på letterna, för att tala om hur glada vi var, hur starkt vi kände inför de baltiska folkens frihet. Meningen med det här besöket var en helt annan. Det gällde att hylla inte letterna, utan deras förtryckare. Mot eländet och polisvåldet i staden ställdes de ryska och svenska militärernas vänskapsbetygelser, middagar med tal, champagne och nationalsånger. Den svenska flottiljens chef försäkrade att besöket skulle stärka vänskapen mellan Sverige och Ryssland. Om Lettland inte ett ord, det skulle ha varit en svår taktlöshet — Lettland är ju en liten bit av Ryssland, och för de officiella besökarna existerade inte det lettiska folket; det var de galonerade ryssarna, inte de förtryckta och förtrampade, som för dem var det verkliga folket.

Det är självfallet att de svenska militärerna ej är ansvariga för allt detta; de handlar på order.

Det lettiska folket är förnedrat, som den besegrade och hunsade är det. Det svenska besöket är förnedrande på ett annat och djupare sätt. Vi hyllar utan nödvång erövrarna, de härskande våldsmännen, i den stad som de erövrat och behärskar och gör därmed det lilla vi kan för att förgylla och befästa deras valde. Är stats-skälen, de diplomatiska motiven, verkligen starka nog för att uppväga denna förnedring? Med all säkerhet inte. Vi påverkar inte den ryska politiken till eftergifter, avspänning eller liberalisering genom en tarvlighet som är till behag för ryssarna och till förödmjukelse för deras fångar.

Som vanligt känner man hur samtidigt böjlig och statsstyrd den svenska opinionen blivit under de senaste årtiondena. Vid liknande besök förr i tiden hade vi en riktning som med socialdemokratiska ledare i spetsen hävdade hedern på lång sikt mot de taktiska finter som för dagen har ett bedrägligt sken av klokhet. Nu har överheten, undersåtligheten, följsamheten blivit en smutsgrå dimma, i vilken samvetena kommer bort.